

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 49/2021-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia rovnosti pred zákonom uznesením Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 6 Nt 5/2020 z 23. júna 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie rovnosti pred zákonom zo strany Okresného súdu Bratislava IV

(ďalej len „okresný súd“), ktorý rozhodol o zamietnutí jeho návrhu na povolenie obnovy konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 34/2018 uložil sťažovateľovi spoločný trest vo výmere 4 roky a 8 mesiacov za spáchanie zločinu krádeže podľa § 212 ods. 4 s poukazom na § 138 písm. e) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), pričom o niekoľko mesiacov došlo k zmene právnej kvalifikácie a označené zločiny „*padali*“. Sťažovateľ z dôvodu zmeny právnej kvalifikácie podal návrh na obnovu konania. Okresný súd mu obnovu zamietol, rovnako aj Krajský súd v Bratislave [ďalej len „krajský súd“ (sp. zn. 4 Tos 88/2020)] s odôvodnením, že zmena právnej kvalifikácie nie je dôvodom na obnovu konania.

3. Zmiernenie trestnej sadzby za trestný čin krádeže vlámaním podľa § 212 ods. 1 Trestného zákona novelou účinnou od 1. augusta 2019 je podľa sťažovateľa novou skutočnosťou zakladajúcou dôvod na povolenie obnovy konania. Pre sťažovateľa táto zmena znamená miernejší trest v dôsledku možnosti aplikovania absorpčnej namiesto asperačnej zásady. Ak by bol skutok kladený za vinu sťažovateľovi posudzovaný v pôvodnom konaní ako prečin, konanie mohlo procesne skončiť úplne inak, mohol by využiť procesné inštitúty použiteľné pri prečinoch. Priaznivejší výsledok novej úpravy by sa tak prejavil v hmotnoprávnej i procesnoprávnej rovine trestného konania. Iný obvinený, ktorý spáchal skutok pred účinnosťou predmetnej právnej úpravy, avšak posudzovaný bol súdom až po jej účinnosti, takto mal možnosť využiť priaznivejšiu právnu úpravu. Sťažovateľ, hoci oba skutky by boli spáchané pred účinnosťou predmetnej novely, nemal takúto možnosť. Preto najmä vo vzťahu k páchatelom, ktorí spáchali rovnaký trestný čin ešte pred novelou zákona, o ktorom skutku rozhodoval súd až po účinnosti novely, došlo podľa sťažovateľa nepovolením obnovy k porušeniu rovnosti pred zákonom.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

4. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

6. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

6.1 Podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc.

7. Podľa § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde navrhovateľ musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, ak odsek 2 alebo § 35 neustanovuje inak.

7.1 Podľa § 39 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak tento zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, a podpis.

7.2 Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú

osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

7.3 Podľa § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať

- a) označenie toho, kto podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody,
- b) označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody,
- c) označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí,
- d) konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

8. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

9. Ústavný súd v úvode konštatuje, že podanie sťažovateľa je ústavnou sťažnosťou v zmysle čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f) a § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde. Ústavný súd v rámci prípravy na predbežné prerokovanie zameranej na splnenie zákonom ustanovených podmienok konania pred ústavným súdom zistil, že ústavnú sťažnosť podala oprávnená osoba – strana trestného konania (§ 122) v zákonnej lehote (§ 124) a návrh je prípustný (§ 55). Sťažovateľ nie je v tomto konaní zastúpený advokátom (§ 34 ods. 1) ani sám nie je advokátom (§ 34 ods. 2). Ústavný súd zistil, že ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všetky náležitosti podania (§ 39), neobsahuje však všetky všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43) a všetky osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123).

10. Chýbajúcimi všeobecnými náležitosťami návrhu sú bydlisko navrhovateľa, uvedenie, akého rozhodnutia sa sťažovateľ domáha. Ďalej neboli k návrhu pripojené žiadne dôkazy ani plnomocenstvo. Spomedzi osobitných náležitostí návrhu chýba označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva alebo slobody, dostatočné označenie základných práv a slobôd a konkrétne právne a skutkové dôvody, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu.

11. Keďže sťažovateľ nie je zastúpený advokátom, nemožno od neho očakávať podanie formálne bezchybného podania. Ústavný súd nemôže rozumne vyžadovať, aby sťažovatelia – právni laici, ktorý sa naň obracajú, namietali v podaniach konkrétne označené články ústavy alebo medzinárodných dohovorov spolu so zodpovedajúcou ústavnoprávnou argumentáciou. Minimálnou požiadavkou však musí byť ucelený opis skutkového stavu, prípadne vyjadrenie nespokojnosti s postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktoré podľa sťažovateľa odôvodňuje nutnosť zásahu ústavného súdu. Ústavný súd musí mať možnosť z obsahu podania prinajmenšom posúdiť predostreté okolnosti so zameraním sa na existenciu možných porušení základného práva alebo slobody, aby mohol zvoliť ďalší postup. Pritom má možnosť podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vyzvať sťažovateľa na doplnenie odstrániteľných nedostatkov podania. V konkrétnom prípade ale môžu prevážiť hľadiská procesnej efektívnosti a rýchlosti konania a ústavný súd rozhodne o podanej sťažnosti aj bez pokusu o odstránenie nedostatkov podania. Je to tak v prípade, keď ústavný súd dospeje k záveru, že ani doplnenie sťažnosti by za žiadnych okolností nebolo spôsobilé privodiť sťažovateľovi úspech pri predbežnom prerokovaní jeho sťažnosti.

12. Ústavný súd mal v tejto veci predmet konania ustálený tak, že sa sťažovateľ domáha prešetrenia pochybenia okresného súdu spočívajúceho v porušení rovnosti pred zákonom zamietnutím jeho návrhu na povolenie obnovy konania. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že okresný súd uznesením sp. zn. 6 Nt 5/2020 z 23. júna 2020 zamietol návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 2 T 34/2018 z 15. apríla 2019 právoplatného 15. mája 2019. Krajský súd uznesením sp. zn. 4 Tos 88/2020 zo 17. septembra 2020 sťažnosť odsúdeného (sťažovateľa) zamietol.

Toto uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľovi doručené 5. októbra 2020. Ústavný súd takto ustálený predmet konania označil aj v záhlaví uznesenia.

13. Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

13.1 Z podstaty princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

13.2 Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

14. Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú okrem iného v trestnoprávných veciach, teda prejednávajú a rozhodujú trestné veci podľa predpisov o trestnom konaní [§ 2 ods. 1 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“)]. Okresné súdy konajú a rozhodujú ako súdy prvého stupňa v trestnoprávných veciach, ak predpisy o konaní pred súdmi neustanovujú inak (§ 6 ods. 1 zákona o súdoch). Podľa § 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) Trestný poriadok upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní, pričom treba rešpektovať základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb.

14.1 Podľa § 393 ods. 1 Trestného poriadku ak sa skončilo trestné stíhanie vedené proti určitej osobe právoplatným rozsudkom, právoplatným trestným rozkazom alebo právoplatným uznesením, možno v trestnom stíhaní tej istej osoby pre ten istý skutok pokračovať, len ak bola povolená obnova konania.

14.2 Podľa § 397 ods. 2 Trestného poriadku o návrhu na povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozhodnutím súdu, rozhoduje iný samosudca alebo iný senát súdu, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni.

14.3 Podľa § 402 ods. 3 Trestného poriadku proti uzneseniu o návrhu na povolenie obnovy konania je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

14.4 Podľa § 190 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku v znení účinnom do 31. decembra 2020 ak lehota na podanie sťažnosti už všetkým oprávneným osobám uplynula a sťažnosti sa nevyhovelo podľa odseku 1, predloží vec na rozhodnutie, prokurátor alebo súd nadriadenému prokurátorovi alebo súdu.

15. Zhrnúc už uvedené východiská a obsah citovaných právnych predpisov, ústavný súd nie je tým štátnym orgánom, ktorému je zverené rozhodovať vec vymedzenú sťažovateľom v jeho sťažnosti, keďže obsah sťažnosti smeruje proti okresnému súdu (na tomto mieste nie je rozhodujúce, či proti jeho postupu alebo rozhodnutiu, ktorým bol jeho postup završený). Je to totiž krajský súd, ktorý mal právomoc preskúmať námietky sťažovateľa ako nadriadený, sťažnostný súd vo vzťahu k okresnému súdu, rozhodujúcemu o návrhu na povolenie obnovy konania. Krajský súd vskutku rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa a zamietol ju. Právomoc všeobecného súdu predchádza právomoci ústavného súdu a v zmysle zásady subsidiarity musí ústavný súd odmietnuť v takom prípade návrh na začatie konania podľa § 132 ods. 1 v spojení s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde. Na tomto závere ústavného súdu, ku ktorému spoľahlivo a bez pochybností došiel na predbežnom prerokovaní, nemôže nič zmeniť ani výzva sťažovateľovi na odstránenie nedostatkov ani ich prípadné doplnenie právnym zástupcom z radov advokátov.

16. Pre úplnosť ústavný súd dáva do pozornosti sťažovateľa nález z 26. júla 2019 v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 142/2018 (bod 17), v zmysle ktorého „za skutočnosť súdu skôr neznámu nemožno považovať prípadné zmeny hmotného práva... v zmysle § 394

ods. 1 Trestného poriadku, keďže táto v čase vyhlásenia pôvodného rozhodnutia objektívne neexistovala“, a teda nemohla byť zohľadňovaná, príp. aplikovaná pri procese rozhodovania.

16.1 V uznesení sp. zn. II. ÚS 186/2020 z 28. apríla 2020 ústavný súd preskúmaval rozhodnutie sťažnostného súdu na základe obdobných argumentov iného sťažovateľa poukazujúcich na preňho priaznivejšiu úpravu § 212 Trestného zákona účinnú od 1. augusta 2019, ku ktorej došlo po jeho právoplatnom odsúdení, a poznamenal, že *„Novelizáciu ustanovenia Trestného zákona nemožno subsumovať pod legálny pojem „skutočnosť súdu skôr neznáma“, jednak preto, že nie je vymenovaná v § 394 ods. 4 Trestného poriadku, ale najmä s poukazom na citované znenie § 2 ods. 1 Trestného zákona.“*

17. Teda ani v prípade, ak by ústavný súd vychádzal z predpokladu, že sťažnosť smerovala proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 4 Tos 88/2020 zo 17. septembra 2020, by sťažovateľove námietky neboli spôsobilé z ústavnoprávneho hľadiska spochybníť závery, na ktorom je založené jeho právne posúdenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2021

Libor DULÁ
predseda senátu